

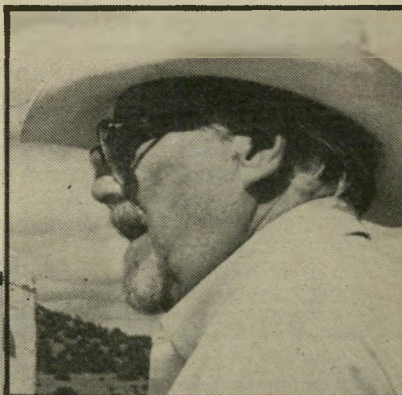
פסטיבל של פסטיבלים

מתמקד בשואה

פסטיבל ירושלים (מה'28 ביוני עד ה'5 ביולי) משתדל שוב לאמץ לעצמו דגם של פסטיבל של פסטיבלים, המאפיין את ניריורק או לונדון, בהם המגמה היא להראות לבנייהמקום ואוהביהקולנוע, שאין ידם משגת לבקר בפסטיבלים בינלאומיים, את מה שנחשב לדעת המארגנים כמיטב הנציר של השנה האחרונה. אומנם בפסטיבלים אלה, בעיקר בלונדון, יש נטיה ברורה לגלות מדי שנה קולנוע חדש, מקופח או רחוק, ויש נוכחות אישית מאסיבית של יוצריההסרטים, והופכים את הפסטיבל לאירוע מרגש. בינתיים לא ברור מי יבוא השנה לירושלים, אבל הנסיון לימד את הירושלמים לא להבטיח הנחחות גדולות, כדי שלא לגרום לאכזבות גדולות.

מיסמך מאושרוויץ. הנרכה העיקרית של השנה היא תוספת אולם הקרנה, תיאטרון ה' חאן, שיאפשר גידול מיספר הצופים והקרנות חוזרות לרבים מן הסרטים, מה שחינוכי ביותר עקב מיספר המקומות הקטן בשני אולמות הסינמטק. חשוב לדעת זאת תכנון של לוחהאירועים ובקניית הכרטיסים (על חמישה כרטיסים, במחיר \$4, כל אחד, מקבלים כרטיס נוסף בחינם) — וכי יש מכירה מוקדמת גם בסינמטק ירושלים וגם בסינמטק תל-אביב וכמישרי, בקומה ה' 11 בבית העירייה בתל-אביב.

הנקודה המרכזית היחידה שאפשר לברך על קיומה, דווקא כשהסרט שואה מועלה בישראל, הם הסרטים מסביב לנושאי החוויה המהירה ביותר בתולדות הציוויליזציה. כאלה הם אליווים (ראא שוון בעמוד הממל) וברוכים הבאים לווינה — סרט שנעשה במקורו טלוויזיה האוסטרית ובמימונה, שיש בו מימד ערכני ציני ומעורר מחשבה על ארץ שבה

רוברט אלטמן: "הכל סיוט אחד גדול!"

לא, הוא לא יבוא לירושלים. לא משום שהוא מפחד מן הטרור — עובדה: הוא היה הבימאי האמריקאי היחידי שבא לקאן עם סרטו אהבה מטורפת, וכדי להוכיח שהוא לא מפחד הביא גם את אשתו ושניים מבניו, שעבדו יחד איתו על הסרט (ובני, שהיה עורכי-כתיבה, וסטיב, שצילם את צילומי הסטילס).

אומנם הוא חי היום בפאריס. אבל זה לא הפך אותו לפגיע פחות" בעודו יושב על החוף בסעודת-צפיריים הגיגית וזוהרת של מנחם גולן, המפיק הישראלי כדגל אמריקאי של קנון.

צר לי על השחקנים שלי, שלא באו, אמר אלטמן בפסטיבלקאן. אינני יכול לומר דבר כשםם להגנתם. אבל אני חושב שכל העיניי אידיויטי מעיקרו. יש לי הרגשה שהרבה עיוותי בריווח של כליההקשורת האמריקאים. הם חושבים בלוס-אנג'לס שאירופה הפכה לשררתי קרב גדול, כמו שחושבים שבישראל נלחמים ברוחנות".

ובכן, למה לא בא לירושלים? גם אילו היה מוזמן לבוא, קשה להניח שהיה מוצא פסק זמן בין כל הפרוייקטים הרבים והצפופים שלו. כעת הוא

ארלנד יוזפסון:

המציאות

הנוראה

אישרה את

החלום

אם אני רוצה להיות ציני, אני יכול לומר שאמן צריך שיהיה לו מזל. והקאי טאטרופה שבמציאות מתאימה לאסון שחזה בחלום. דבריו אלה של ארלנד יוזפסון נאמרו במירפסת שטופת-שמש, ששימשה את אנשי הקולנוע הסקנדינאבי ואורחיו החשובים בפסטיבל הסרטים בקאן, לפני שלושה שבועות בלבד.

מוזר היה לשבת ולדבר, בלבליבם של הזוהר והחיים העליונים. על סרט קודר שרואים בו צוואה של ממש, שהוצג רק אמש בפעם הראשונה בעולם כולו, פירטו של אנדריי טארקובסקי הקורבן.

טארקובסקי לא היה מעולם בימאי עליון. אחרי פירסומו העצום ברוסיה מצא מיקלט במערב, לא בלי שעוריה קולנית שבה עלב במולדתו ובחופשיהדיבור שבה, ועשה סרט מסובך וקשה לעיכול עם מערכת-סמלים נוקשה וסיגנון אסתטי יוצר נשימה, נוסטלגיה. גם הוא יוצר בירושלים וגם בו מופיע יוזפסון.

למעשה, בעיקבות הסרט הזה ביקש טאר-

ל א צריך למצוא נאצים חדשים, כי הישנים עורם בתוקף.

קציר הזעם, סרטה של אישיקה הולנד, מוקיע שוב את האנטי-שמיות השקטה של האיש הקטן. שיחורר אושוויץ הוא מיסמך נדיר, שהרוסים התירו לפירסום לא מומן. היינו כה אהובים (ראא שוון) מטפל בקהילת יוצאי גרמניה בניירורק, המתגעגע עדיין הביתה, לגרמניה.

חבל מאוד שסירטו של גיולא גאודאק, טיול מאורגן, לא מצא כאן את מקומו. לעומת זאת, סרט קודם של גאודאק, החלטה, על נושא אחר, על האבסורד של כפיית הסוציאליזם בהונגריה, מוקרן בפסטיבל, ומומלת ביותר. אחר הסרטים התיעודיים המעניינים ביותר של התקופה האחרונה.

גם שמות. בין הסרטים שאסור להחמיץ:

קובסקי מיופסון להופיע בסירטו החדש. סיפור הקורבן על סיטוי ולבטיו של אינטלקט טואל העומד להגוג את יום הולדתו ה'60, פחדיו מן המוות, משואה גרעינית וחידלון כל הערכים שבהם האמין כל חייו, פיקוקו באמנותו — כל אלה הפכו לנבואה מחרידה במציאות.

כשעשינו את הסרט היה טארקובסקי בריא לחלוטין, אבל כפי הנראה הרגיש, כמו כל אמן גדול, כי משהו נורא ממשמש ובא. נזכר יוזפסון. "נוסף על כך גם האסון הפרטי שלו — הוא חלה אנושות, והיום הוא נאבק במחלה ועובר טיפול כימותראפי קשה כל-יך, שכולנו הופתענו משלא יכול לבוא.

אבל המדהים מכל הוא שבאחד מסיטוי רואה הגיבור, שזה אני, אנשים משתוללים בפאניקה ברחוב. באותו רחוב נרצח, חצי שנה אחרי-כך, ראשהמשלה אולוף פאלמה, והמצלמה עמדה עשרה מטרים בלבד מן המקום שבו קרס ומת. היום נקרא הרחוב על שמו.

זה קורה לגאונים כמו פליני. ברגמו או טארקובסקי, שמשוה מיסטי רוחש בהם והם מסוגלים להתנבא על שואה טרם זמנה. רק במיסטיקה אפשר להסביר, לדעתו של יוזפסון, את העובדה שבשעה שהוקרן הסרט בקאן כבר היתה אירופה כולה אחוזה בדריבוק הפחד מן הענף הרדיקאליטיבי המתפשט עקב אסון צ'רנוביל והמתרחש על הגר קיבל מישנה תוקף בקרב הקהל.

בסירטו של טארקובסקי מתרחש אסון רמוי שואה גרעינית, המחדד את המשבר של הגיבור ומטיל את רעייתו לתוך היסטריה מחולטת.

יוזפסון, שכבר ראה את הסרט, אם כי ללא קהל, תיאר את הרגשתו בהצגת הערב החגיגית כעצבנות והתרגשות.

שאלתי אותו: היתכן ששחקן מנוסה כמוך, העומד מול הקהל בעימות חי על הבימה זה שנים רבות, מרגיש היום עצבני ונרגש?

סיפור טאיפה של אדוארד יאנג — אשנב לקולנוע חדש המתגלה בכל עצמתו בעת האחרונה, הלא הוא הקולנוע הטאיוואני.

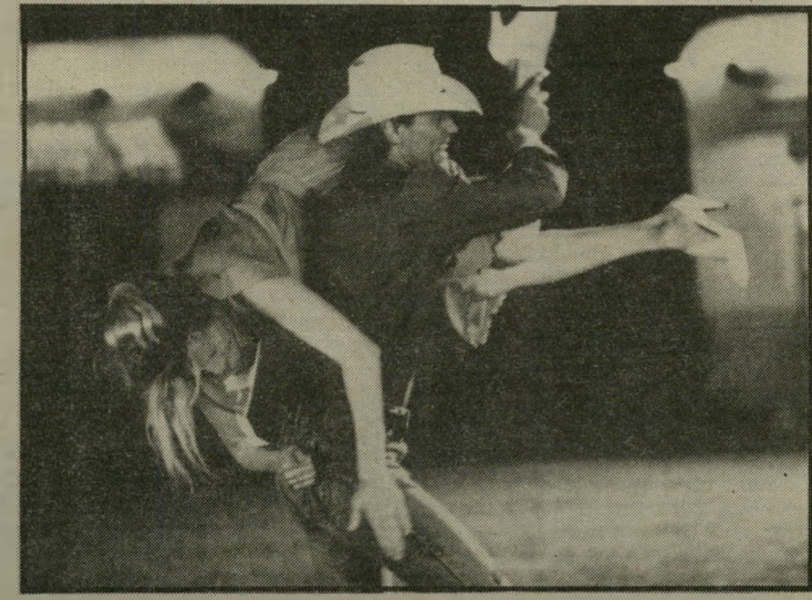
זהו סיפור בסיגנון רוהמר, מצולם להפליא על רקע העיר טאיפה, שמסורת ומורניציה (תרגום לאנגלית בלבד, שכן הסרט נרכש זה עתה להפצה בישראל) גורמים לסכיופורניה אצל ילידיה העצירים.

עוברת אורח — סרטה הקודר של אנייס וארדה, שוכה בפרס אריה הזהב בנוציה 1985, על אוולת-יהיה של החברה בטיפול בחריגיה, עם סאנדרין בונר המזהירה בתפקיד הראשי.

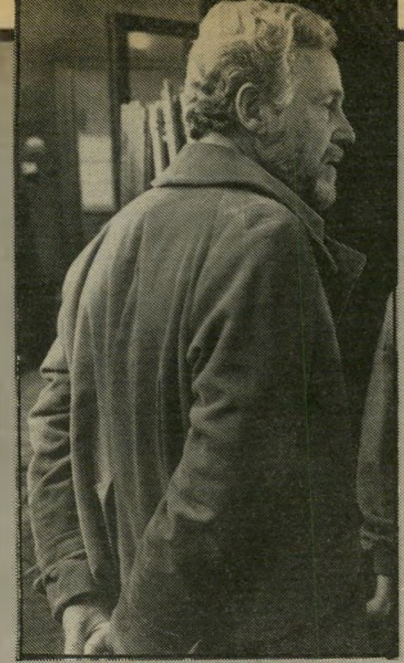
אנדריוו והקורבן (ראא מיסגרת למעלה, בעמוד זה) של אנדריי טארקובסקי, אחד הבימאים המסוככים שערק מרוסיה למערב (אין לסרטים תרגום עברי, כי לא ברור כלל אם הם יופצו איפעם בישראל בהפצה מיסחרית).

החלטתי שמעקב אחרי הרמויות וגורלן אחרי יותר מעשור יכול להיות משעשע.

וכך, רייוודי אלקין, שהיה אז נהג, יהיה היום איל-ממון השולט בעיסקה-מוסיקה, לילי טומי לין, שהיתה ומרת-נשמה עם ילדים חרשים-אילמים, מתמודדת היום על מישרת-מושל, מי שהיה בעלה, נר ביטי, התרגש ממנה בינתיים והוא נשוי לאותה סרליק — השחקנית גוון וולס, שגילמה אותה דמות של אשה, שחטרה להיות זמרת ונאלצה להיות חשפנית. ג'ולדין צ'פלין, שהיתה כתבת, וג'ף גולדבלום, שרכב על אפנוע

קים באסינג'ור וספ שאמרד ב.אהבה מטורפת" כל מי שעשה איתי בעבר חסד — קטל את הסרט הזה. ולהיפך"

שחקן יוזפסון תחושה מיסטיית

ליילאנה קאוניי שאלה פעם את האמפרי בוגארד אותה השאלה, והוא ענה לה: זה כריק מה שאני אוהב במיקצוע הזה: הנסיון אומנם חוזר, אבל הנסיבות תמיד משתנות. "אומר לך את האמת, לדעתי: לעולם אינך מתרגל. לשבת באולם ולהביט בעצמך עם הקהל, להרגיש את התגובות, זה היותי בעצמי, ואני ביקורתי כלפי עצמי. זה מתיש לחלוטין. אני הייתי הרוס לגמרי אחרי ההצגה."

פרידה (גם הוא בתרגום אנגלי בלבד), על הצירת הדרום-אמריקאית פרידה קאהלו (ראא שוון).

שמות חשובים: גם זה יש: בלש, התרגיל הלוגיסטי האחרון של ז'אן לוק גודאר; מישטרה, מישחקי סיגנון מייגעים של מוריס פאלה, שנת השמש השקטה, מלודרמה אשר זכתה בפרסי-נוציה בשנת '84 של הבימאי כריסטוף זאנוסי, אחד החשובים שביוצרי פולין — וזה לא סירטו הטוב ביותר.

הנבל הבורמזי — קן איצ'קאוה מכיים בשנית אותו סיפור פציפטי מובהק, לא לשכוח את תיעוד פאני ואלכסנדר, המוכיח שוב את ייחודו של ברגמן בעבודה עם שחקנים, ואת המלכה קלי הקלאסי של אריך פון-שטרוהיים, בעותק מושלם של הניס רורוס, עם חומר ערוך נוסף שהמציאה גלוריה סוונסון.

להטוטני, מגישים היום תוכנית-טלוויזיה פופר לארית, בקיצור, "אומר אלטמן, נבדוק מה קרה לאותו דור של זמרים, שרצו להתגלות בכל מזמר."

על סירטו האחרון, אהבה מטורפת (שבארץ נקרא בשם המכורים לאהבה, ואילו בתחילה חשבו לקרוא לו כאן "שוטה לאהבה", וחבל עם עשו כך, כי השם החדש עשוי לבלבל אותו עם עוד עשרות סרטים בעלי שם דומה), מספר אלטמן, כי למעשה לא היה תסריט, והסרט הוא המחזה המדוייק של סם שפרד (שהוא לא רצה לשחק בו, אבל אני אמרתי: או איתך או ככלל לא!)

אלטמן, שהביקורת בבית מעולם לא פינקה אותו, מודה שהפעם הצליחו להפתיע אותו: "דווקא כל מי שעשה איתי חסד בעבר, קטל את הסרט הזה — ולהיפך. אבל יש לי הרגשה שבאירופה יאהבו אותו יותר מאשר באמריקה. זה לא יפליא אותי, ובכלל, אני יודע שאין כל סיכוי שהסרט הזה יעשה כסף באמריקה. כל הבעד לאומץ של מנחם גולן דורס גלובוס. הם נתנו לי לעשות מה שאני רוצה. הניחו לי גם אמנותית — אף פעם לא ראיתי אותם על בימת הצילומים — עזבו אותי לנפשי גם כספית — הסרט עלה 4 וחצי מיליון דולר."

לנוחותו של מי שמחפש תרדך של אלטמן להכנת הסרט הוא מכריז: כל העינין מתרחש ברמינו של שיכור וקן (הארי רין סטנטון), המנסה להלביש את תסביך-האשמה שלו על בנו וכתו, ולמעשה לא קורה במציאות שום דבר. הכל סיוט אחד גדול."

שאלתי אותו — סליחה, זה מזכיר את פרובידינט של אלן רנה, שם מתעורר החקן בבוך כדי לראות שבעצם מישפתחו לא היתה מיפלטית כל-יך כמו שהוא רואה אותה בסיוטיו המפחידים:

זה מזכיר את רנה אה, תודה רבה לך על המחמאה!"